

Foia românească

Vineri
9 Iulie
1999

Anul II
Nr. 27

(Serle nouă)

Săptăminal al românilor din Ungaria ♦ Fondat în 1951 ♦ 8 pagini ♦ 20 forinți

Pentru școlile noastre:

Fondul de intervenție – doar o soluție temporară

Situația social-politică și economică din Ungaria devenind din ce în ce mai încordată, atinge într-un mod sensibil existența, viitorul multor instituții publice, de învățământ, sanitare, culturale etc. Situația dezamăgește și îngrijorează majoritatea cetățenilor țării noastre. Din lipsa resurselor bănești rînd pe rînd își închid porțile unități economice, instituții culturale. În acest an, din cauza lipsei sprijinului financiar corespunzător din nou mai multe instituții școlare românești din localitățile noastre au ajuns într-o situație similară. Tocmai din aceste motive, Uniunea Autogovernărilor Românești din Ungaria a considerat necesară organizarea unei conferințe pe țară cu tema: „Posibilitățile de funcționare ale școlilor minoritare, rolul autogovernărilor în acest proces”. La întrunirea care a avut loc în luna aprilie a acestui an au participat primari, notari și directorii școlilor în cauză. Cei întruniți la ședința de la Giula au întocmit o apreciere detaliată asupra situației școlilor noastre, respectiv au făcut propuneri concrete pentru soluționarea definitivă a multiplelor probleme din acest domeniu. S-a propus ca în viitor, în cazul finanțării școlilor unde se învață în limbile minorităților, aceste școli să fie finanțate din fonduri centralizate, fonduri rezervați anume acestor instituții de învățământ. În acest fel nu s-ar mai încălca bugetul local, crescînd favorabil perspectivele pentru continuarea învățămîntului în limbile minorităților. Tot în interesul sistării acestei situații, care periclitează bazele identității culturale a românismului din țara noastră, Uniunea Autogovernărilor Românești din Ungaria, a urgentat măsuri guvernamentale pentru soluționarea momentană, dar și definitivă a acestei probleme grave. În urma demersurilor făcute (firește nu numai de minoritatea română, ci și de celelalte minorități în cauză), recent Ministerul Învățămîntului a asigurat un fond de intervenție pentru a acoperi resursele financiare necesare la rezolvarea problemelor de urgență ale întreprinderii școli-

lor minoritare. La ora actuală repartizarea fondului este în stadiul de pregătire. Autogovernările locale periclitare vor primi pînă la 10 iulie a.c. o

septembrie... – am aflat de la **Nándor Torba**, șeful Departamentului.

La Chitighaz întreținerea celor trei grădinițe și două

încălzire din partea Ministerului, din care va reieși clar în ce măsură vor fi ajutați în acest an.

– *La Departamentul pentru Minorități și Relații Externe din cadrul Ministerului Învățămîntului au sosit toate cererile. Ca atare, autogovernările care întrețin aceste școli periclitare nu au altceva de făcut decît să aștepte ajutorul. Fondurile de intervenție vor ajunge încă în vară la primăriile în cauză.*

– *În afară de acest ajutor „de urgență”, în bugetul anului viitor am dori să figureze un sprijin mai mare al acestor instituții. În acest fel sperăm că vom putea evita pericolul, respectiv problema cronică a școlilor, care se repetă din an în an: oare autogovernările locale vor desființa sau nu aceste instituții?! Sprijinul care va fi alocat în curînd înseamnă acel plus pe care îl necesită autogovernările locale pentru întreținerea școlilor. Acest ajutor de intervenție va asigura temporar ca nici o instituție de învățămînt de această categorie să nu se desființeze în*

școli (în una se predă și românește) înseamnă anual – peste normativele centrale – un plus de 32 de milioane de forinți.

– *Sperăm că sprijinul de intervenție pe care l-am solicitat de la Ministerul Învățămîntului va rezolva liniștitor viitorul an școlar al școlii românești din comună. Asta ar însemna cinci milioane de forinți... – am aflat de la **Gheorghe Gulyás**, primarul comunei.*

Din informațiile neoficiale am aflat că autogovernarea orașului Bătonia va primi cîte 3 milioane de forinți pentru soluționarea problemelor urgente de întreținere a școlii române și sîrbești.

– *Dacă așa stau lucrurile, atunci cu acest fond suplimentar, cheltuielile acestor două școli vor fi la egalitate cu școlile maghiare din oraș – a fost de părere **Dezső Takács**, primarul orașului. Dar și la Bătonia întreținerea instituțiilor de învățămînt este o povară grea de zeci de milioane pentru bugetul local.*

La Aletea, și în acest an a ajuns pe tapet desființarea

școlii românești. Decizia a fost însă amînată încontinuu.

– *Probabil vom primi un ajutor urgent de peste 5 milioane de forinți dar – deocamdată – n-am primit nici o înștiințare oficială – ne-a informat **János Kecskeméti**, primarul orașului.*

– *De altfel, acest sprijin înseamnă doar o amîinare în rezolvarea problemei. Cheltuielile de funcționare a școlii românești ating 18 milioane de forinți anual, dintre care 50 la sută trebuie asigurați din bugetul local. Ne bucurăm de acest fond de intervenție, dar considerăm că acest sprijin nu va rezolva definitiv problema. Prin urmare, trebuie aflate și în continuare căile necesare, ca prin modificarea Legii, viitorul acestor școli mici, ale tuturor minorităților, să fie asigurat printr-un sistem de finanțare stabil, consolidat în perspectivă (nu numai la momentul dat)... e de părere primarul orașului Aletea.*

Trebuie menționat că sprijin de acest fel vor primi și școlile noastre din Bihor. După toate probabilitățile, prioritate va primi construcția școlii din Săcal precum și amenajarea sălii de gimnastică din Apateu.

Întreținerea instituțiilor de învățămînt unde se predă în limbile minorităților „costă” cu mult mai mult față de școlile „normale”. Această situație provoacă deseori încordări pe plan local, fiindcă autogovernarea locală este nevoită să priveze sume de la alte instituții locale în favoarea învățămîntului minoritar. Rezolvarea definitivă ar consta dintr-o finanțare totală din fonduri centralizate, asigurare anume pentru aceste instituții.

În orice caz, nu trebuie să uităm nici de cealaltă latură a problemei, latura morală. Fiindcă în această perioadă critică pentru școlile minorităților, alături de sprijinul financiar, asentimentul și înțelegerea morală a majorității, este indispensabilă.

Dacă majoritatea nu va sprijini minoritățile și moral (atunci cînd se mai poate face ceva), atunci orice eforturi de ordin financiar, juridic și organizatoric devine inoportun. (j)

Pe linia cooperării transfrontaliere

În luna iunie, **Andrei Oancea**, consulul general al României la Seghedin a inaugurat salonul de mobilier „ESZTER” din Újszeged.

„Această firmă mixtă ungaro-română are o valoare de simbol, ea demonstrînd odată în plus vocația de cooperare dintre întreprinzătorii din Arad și Seghedin...” – a accentuat în inauguralul său domnul consul general. După ce în luna mai a.c., cele două județe (Arad și Csongrád) au semnat un protocol de coo-

perare și colaborare, în care figurează stimularea și formarea firmelor mixte de acest gen, spre bucuria noastră, a cumpărătorilor, s-a înființat și și-a deschis porțile această firmă. Înființarea acestui salon de mobilă e un semn bun a colaborării și a cooperării transfrontaliere.

De altfel Fabrica de mobilă M.G.A. – S.R.L. din

Arad, înființată în 1990, este o firmă în întregime privată care constituie un model viu și demn de urmat. Întreprinderea exportă produsele în Germania, Elveția, Austria, Slovacia, Slovenia și Emiratele Unite.

Spre bucuria noastră s-a lărgit această gamă prin deschiderea „Salonului de mobilier Eszter” în Ungaria la Újszeged.

Intrînd în acest frumos și spațios salon de mobilier imediat putem observa că cele expuse, – deci mobili-

erul proiectat de dizainieri, e conceput pe linia cea mai modernă de acest gen. Materialul, textilele, forma și culorile mobilierului corespund celor mai noi cerințe de pe piață. Vă propunem să faceți cumpărături, să vizitați acest salon din Újszeged, căci merită, fiind și prețurile avantajoase și acceptabile.

Șt. O.

Din cuprins:

- „Să păstrezi tradițiile – e o faptă frumoasă, să păstrezi o tradiție valoroasă – e o datorie” (Pag. a 4-a)
- Cu interes mult mai mare... (Pag. a 4-a)
- Cîteva ore la Városerdő (Pag. a 4-a)
- „Eu nu mai sunt, e-un cântec tot ce sunt”. (Pag. a 6-a)

Burse de studii în România

România oferă pentru tinerii de origine etnică română din Ungaria, în anul de învățământ 1999–2000, un număr de 45 de burse pentru studii complete (în învățământul preuniversitar 10, superior 20, doctorat cu și fără frecvență 5, postuniversitare aprofundate sau specializare 10) și 18 luni bursă postuniversitară sau perfecționare.

Pentru înscrierea la studii candidații, vor putea depune dosare la Ambasada României la Budapesta, pînă la 31 iulie a.c.

Condiții de primire la studii:

Selecția candidaților se face numai din rîndul tinerilor de origine etnică română și cetățenilor români cu domiciliul în Ungaria, de către o comisie comună a Ministerului Afacerilor Externe și Ministerului Educației Naționale din România.

De regulă candidații vor fi admiși la studii în România, în anul pregătitor, în vederea aprofundării limbii române și a asimilării tehnologiei românești de specialitate, în funcție de domeniul de învățământ ales.

Candidații care cunosc bine limba română pot fi admiși direct în anul I, fără anul pregătitor de studiu al limbii române, după promovarea unui examen de verificare a cunoștințelor de limba română în instituția de învățământ la care a fost repartizat. Candidați care au studiat cel puțin patru ani limba română pot fi admiși direct în anul I.

Candidații care doresc să urmeze studiile universitare în domeniile artă, arhitectură, educație fizică și sport trebuie să promoveze probele de aptitudini, admiterea la studii fiind condiționată de promovarea acestor probe.

Dosarul candidatului pentru bursă va cuprinde:

1. Cererea de înscriere la concurs pentru studii în România (conform modelului anexat);

2. Copii legalizate după diploma de absolvire a învățământului gimnazial, pentru înscrierea în clasa a IX-a de liceu, diploma de bacalaureat sau diploma echivalentă pentru înscrierea în învățământul superior sau foaia matricolă în cazul studiilor parțiale.

Pentru înscrierea la doctorat sau specializare postuniversitară, diploma de bacalaureat sau diploma echivalentă și diploma de absolvire a instituției de învățământ superior și curriculum-vitae, lista cu lucrări (articole publicate în reviste de specialitate, comunicări științifice, referate, brevete, contracte de cercetare științifică, monografii, cărți etc.), recomandări de la două cadre didactice universitare sau specialiști din cercetare care cunosc activitatea candidatului;

3. Acte de studii din care să rezulte studii integrale sau parțiale în limba română;

4. Copie legalizată după actul de naștere;

5. Copie autenticată după actul de identitate care atestă domiciliul stabil sau rezidența în Ungaria;

6. Copie după pașaport;

7. Dovada originii etnice române (acte personale de identitate – pașaport de cetățean român stabilit în străinătate, adeverință emisă de Direcția Consulară a MAE român sau adeverință eliberată de asociațiile românilor, legal constituite vizate de ambasada sau consulatul general al României din Ungaria);

8. Certificatul medical din care să reiasă starea generală de sănătate fizică și mintală a candidatului. Dacă este cazul, în certificatul medical se vor menționa:

- bolile avute în ultimii ani și tratamentul urmat;
- dacă presiunea sîngelui se încadrează în norme;
- dacă sunt anomalii indirecte prin teste de raze X.

În certificatul medical trebuie să se specifice numele și adresa clinicii unde a avut loc consultația; numele, semnătura și parafa medicului, data la care a avut loc examinarea.

9. Fotografie color 3/4 care se aplică pe cerere.

La înmatricularea în instituțiile de învățământ din România, candidații vor prezenta actele în original și traduse (legalizate) în limba română.

Notă: Dosarele candidaților, incomplete sau care nu au fost depuse în termen, pînă la data de 31 iulie 1999 pe adresa Ambasadei României de la Budapesta nu se iau în considerare.

Primirea la studii în România

În perioada 10–15 august a.c., o comisie comună a Ministerului Afacerilor Externe și Ministerului Educației Naționale din România va efectua selecția candidaților la sediul Centrului Cultural al României din Budapesta, 1146, str. Izsó, nr.5.

Rezultatele admiterii la studii se vor comunica Ambasadei României la Budapesta care va informa în timp util candidații despre rezultatul selecției.

Pentru înscrierea la studii în România, candidații admiși se vor prezenta la instituțiile de învățământ la care au fost repartizați sau la Ministerul Educației Naționale, Direcția Românii de Pretutindeni – București, sector 1, str. General Berthelot, nr. 28-30, camera 8, tel./ fax 40-1-3124904 în perioada 10–25 septembrie 1999 pentru învățământul preuniversitar, respectiv 25 septembrie – 10 octombrie 1999 pentru învățământul universitar și postuniversitar.

La Ambasada României la Budapesta informații suplimentare pot fi obținute de la domnul Nicolae Pahonea, secretar I la telefon 343-5552.

Subvenționarea programelor românești

Curatoriul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” la ședința sa din 1 iulie anul curent a decis asupra concursurilor înaintate în tematicile editare și îmbogățirea colecțiilor publice. În categoria manifestări culturale și de păstrare a tradițiilor, respectiv în problema calendarelor de minoritate Curatoriul va decide în ședința următoare de la începutul lunii septembrie. În tematicile de mai sus, concursurile românești au obținut următorul sprijin.

Editare:

Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria 450.000 ft.
– editarea volumului Micherechi

Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria 400.000 ft.
– publicarea materialului celei de-a VIII-a ediție a Simpozionului

Asociația Culturală a Românilor din Seghedin 250.000 ft.
– editarea unui volum special cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la pornirea emisiunilor românești radiofonice

Asociația „Pentru Micherechi” 200.000 ft.
– scoaterea revistei locale „Jurnal”

Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria 186.000 ft.
– editarea unor vederi și calendare

Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria 150.000 ft.
– pliante despre bisericile ortodoxe române din Ungaria

Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria 300.000 ft.
– editarea unei cărți de rugăciuni

Asociația Culturală Hora din Seghedin 250.000 ft.
– scoaterea unui CD al Corului „Pro Musica” din Giula

Autogovernarea Românească din Seghedin 150.000 ft.
– scoaterea numărului următor al revistei „Conviețuirea”

Ștefan Oroian, Giula 130.000 ft.
– catalog

Ana Borbil, Budapesta 250.000 ft.
– scoaterea unui volum despre analiza sociolingvistică a schimbului în limbajul românilor din Ungaria

Eva Iova, Seghedin 104.000 ft.
– revistă pentru elevii de la liceul românesc, intitulat „Liceenii”

Îmbogățirea colecțiilor publice:

Maria Iova, Micherechi 200.000 ft.
– îmbogățirea colecțiilor publice

Biblioteca orășenească din Bătania 80.000 ft.
– procurarea unor documente în limba română

Comunitatea Românească din Pocei 40.000 ft.
– procurarea unor cărți și materiale sonore pentru predarea limbii române

Școala Generală din Bedeu 40.000 ft.
– procurarea cărților de naționalitate

Biblioteca Centrului Cultural din Săcal 50.000 ft.
– procurarea cărților de naționalitate

Din activitatea Autogovernării minoritare române din Darvas

În luna iunie, Autogovernarea minoritară română din Darvas a desfășurat o activitate bogată. Din aceste programe inițiate și dintre planurile autogovernării am adunat câteva demne de publicat.

În prima săptămână a lunii trecute, în cadrul unei ședințe plenare a fost aprobat Statutul de organizare și funcționare al Autogovernării minoritare, totodată s-a încheiat și contractul de colaborare cu Autogovernarea locală.

La sfîrșitul primei săptămîni a fost organizată o serată folclorică românească pentru locuitorii din comună, cu participarea Ansamblului folcloric Șiriana din Șiria, cu sprijinul (50 000 de forinți) obți-

Gheorghe Buk, președintele Autogovernării minoritare salutînd oaspeții din Șiria

nut prin concurs de la Departamentul pentru Minoritățile Naționale din cadrul Ministerului Patrimoniului Cultural Național.

În ziua de 20 iunie, împreună cu mulți alți orto-

docși, și membri Autogovernării minoritare au participat la sfînta liturghie oficiată de preasfințitul episcop **Sofronie** în biserica ortodoxă reînnoită.

Luna s-a încheiat prin-

tr-o excursie. În ziua de 26 iunie, peste șaptezeci de consăteni au călătorit la Berekfürdő, în organizarea Autogovernării minoritare, care a finanțat cheltuielile de călătorie și biletele de intrare la strand.

Pentru viitorul apropiat, membrii autogovernării au început să organizeze o nouă excursie, încă în vară, de data aceasta la Giula.

Dar mai au și un alt plan frumos pe care ar dori să-l realizeze: inițierea unui curs de limbă română, pentru a ajuta măcar la însușirea limbii la nivelul de începători.

Mai evidențiem: Autogovernarea minoritară română din Darvas s-a abonat la *Foaia românească*!

– A. R. –

Protocol de colaborare

Sarkad – Snagov

După cum am mai informat cititorii noștri în primăvara acestui an Consiliul Autogovernării orașului Sarkad a instalat relații de prietenie cu orașul Snagov din România.

În viitorul apropiat, la 19 iulie a.c., o delegație a orașului bichișean se va deplasa dincolo de Carpați, la Snagov, pentru ca în ziua de 20 iulie a.c., într-un ca-

dru festiv cele două părți să semneze oficial protocolul de colaborare.

În timpul șederii la Snagov, delegația orașului Sarkad va depune coroane de flori la obeliscul ridicat în memoria lui **Imre Nagy** și va dezveli o placă memorială în amintirea inginerului **Sándor Veress**, care a fost un mare fiu al orașului Sarkad. (j)

La Bedeu – pentru copii din Bedeu

Imediat după terminarea anului școlar, în primele zile ale vacanței de vară s-a organizat la Bedeu o tabără artistică, un șantier de creație la care au participat peste 20 de elevi și mai mulți profesori, cu toții specialiști din diferite domenii de artă. Printre ocupații a figurat țesutul, pictura și sculptura. De remarcat că tabăra s-a desfășurat în genul unui cămin de zi pentru copiii din Bedeu. La sfîrșitul taberei, creațiile au fost prezentate în cadrul unei expoziții comune. (j)

În atenția liceenilor!

Burse de studii pentru tineri de naționalitate

Curatoriul Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria” înaintează un **concurs de burse de studii pentru liceeni** de cetățenie maghiară aparținători vreunei minorități naționale, care în anul școlar 1999–2000 urmează studii în ultimele patru clase gimnaziale sau ale liceului de specialitate. (Atenție! Numai acel elev poate înainta concurs, care participă la realizarea unui program de învățământ de minoritate, iar media generală de învățământ a fost minimum 3,8.)

Bursa va fi de 5000 forinți lunar.

Concursul trebuie înaintat pe baza unui formular-tip care se poate procura la adresa Fundației: **MNEK Közalapítvány, 1357 Budapest, Pf. 2, Tel.: 06-1332-7334, 312-2824, 302-6713** sau la **Uniunea Autogovernărilor Românești din Ungaria: 5700, Gyula, Eminescu u. 1. Tel.: 66/463-951.**

Termenul de înaintare a dosarelor: 30 septembrie 1999. Alte detalii și informații în legătură cu documentele care trebuiesc anexate la concurs puteți afla deasemenea la instituțiile amintite mai sus!

Cu înțelepciunea bătrâneții: „Învățînd prinzi putere...”

Nu demult am jucat rolul unei „păsări rare” sau al unui musafir care să zicem, își vizitează doar la zile mari, rudele. Am vizitat micul sătuleț bihorean Darvas, fiind invitați la un program folcloric românesc.

La sosirea în fața Casei de Cultură din Darvas ne-a primit delegația Autogubernării minoritare române din localitate: doi vîrstnici amabili, **Gheorghe Buk** și **Iosif Tüzes**.

Că ne-au știut saluta și în românește, nu a fost un lucru de mirare, dar să-l ascult pe Iosif Tüzes vorbind cursiv și foarte frumos în limba română, cu atît mai mult.

– Nici nu aș fi crezut că la Darvas voi întîlni încă pe cineva care să posedă în așa măsură limba română! De unde aceste cunoștințe de limbă?

– *Sînt originar din Brașov, dar am venit și am rămas aici din 1940, din timpul celui de-al doilea război mondial. Cunoșcîndu-mi viitoarea soție aici, la Darvas, m-am stabilit în comună.*

– Aveți o familie mare?

– *Din păcate, pe soția mea **Elisabeta**, am pierdut-o acum 16 ani. Durerea mi-au alinat-o cele patru fete și cei șase nepoți. Cea mai mare fiică, **Maria**, a terminat studii universitare, devenind profesoară de limba maghiară și limba germană. Trăiește cu soțul său, ziarist, la Nyiregyháza. Următoarea fiică, **Ecaterina**, a făcut școala sa-nitară, bărbatu-i fiind ofițer. Ei trăiesc la Budapesta. **Zita** s-a stabilit cu familia în comuna vecină, la Furta, ducînd viața grea a agricultorilor. Cea mai mică, **Emese**, a rămas cu familia la Darvas, în apropierea mea, și lucrează ca croitoreasă.*

– Dacă ați rămas în Ungaria, înseamnă că v-a plăcut această regiune. Vă place să trăiți aici?

– *Să nu credeți că a fost întotdeauna ușor. Cînd am fost tînăr, deseori mi-a trecut prin minte să mă reîntorc la Brașov. Dar soția și rudele ei, care m-au primit cu dragoste printre ei, mi-au tot zis: nu te mai*

duce acasă, te vei obișnui la noi. Și astfel am rămas... Dar am făcut foarte multe drumuri la rude, la prieteni: lîngă Brașov la Cluj, la București.

Dar să mă credeți: m-a preocupat mereu tot ceea ce s-a întîmplat și se întîmplă

este totuși nivelul înalt de școlarizare. Am convingerea, pe care am încercat s-o transmit ca moștenire urmașilor mei, că: învățînd prinzi putere, cunoștințele largi îți dau putere temeinică.

– Și ce ne-ați putea spune în privința co-

munității românești? Se mai vorbește românește? Se mai merge la biserică? Ce se întîmplă în urma înființării Autogubernării minoritare române, după alegerile din toamna anului trecut?

în România. În afară de aceste vizite de familie, am organizat în 1969 o călătorie cu membrii clubului de fotbal din loc – înființat de mine –, iar în 1972, împreună cu prietenii mei ne-am dus la București, la meciul dintre cele două echipe naționale. Dar și cu fiicele noastre am călătorit mult prin România: le-am dus la Poiana Brașovului, la Castelul Peleş și în multe alte locuri pitorești.

Regiunea bihoreană, unde trăiesc de mai bine de o jumătate de veac o apreciez, la fel, foarte mult, deoarece comuna Darvas se distinge prin hărnicia locuitorilor. A fost o regiune dezvoltată industrial și agricol. Aici trăiesc oameni de treabă și chibzuți dovadă și mărimea proporțională a economisirilor pe județ. Lucrul cel mai evident

munității românești? Se mai vorbește românește? Se mai merge la biserică? Ce se întîmplă în urma înființării Autogubernării minoritare române, după alegerile din toamna anului trecut?

– *Limba română, din păcate, o vorbește doar puțină lume, cam una la sută a locuitorilor. Păcat că au fost perioade istorice cînd nu a fost prea bine să vorbești altă limbă. Și păcat că a fost o perioadă cînd comunitatea ortodoxă – religie care atinge proporțional cam 60 la sută a locuitorilor – nu a avut posibilitatea să se ducă la biserică. Ce rușine că regretatul părinte **Cornel Mîndrușău** a fost persecutat atîta, deși noi l-am iubit cu toții. Dar acum avem din nou preot și să veniți odată să ne vizitați biserica și cimitirul, să vedeți cît am lucrat,*

cît de frumos s-a făcut și cum păstrăm ordinea și azi...

Religia, originea ne întărește spus-nepus. Dovadă și numărul acelor cetățeni cu drept de vot, dintre care peste 40 la sută au votat pentru înființarea Autogubernării minoritare române. Ne-am mirat chiar de consătenii noștri și noi, candidații, cît de accentuat și-au dovedit solidaritatea. Iar noi ne străduim într-adevăr să îndeplinim, să realizăm promisiunile noastre...

Știți, evocînd trecutul, îmi aduc aminte cu nostalgie de anii cînd lucram la „frontul popular”, cînd aveam relații atît de strînse cu românii din județul Bichiș, cu forurile centrale ale comunității românești din țară. Am participat ca delegat la congresele Uniunii Democratice a Românilor din Ungaria. Au urmat apoi ani seci, fără nici o colaborare. Sperăm să trezim din nou interesul față de noi, de comunitatea ortodoxilor din Darvas. Vom încerca să refacem, să reparăm – precum am făcut și cu biserica – rupturile produse în legăturile noastre... Pentru mine, de ex., și azi, liceul românesc din Giula înseamnă un centru de învățămînt românesc. Nici nu vă puteți imagina cît mi-am sîcîit soția, ca fetele să fie înscrise la liceul românesc, unde învățau cei mai buni elevi din școlile noastre. Atunci, poate, aș vorbi și azi cu ele românește...

Bace Iosif, mulțumim sinceritatea, cu care ne treziți conștiința... Oare facem totul ca urmașii noștri să nu-și uite rădăcinile?!...

Rog cititorii, ca măcar pentru o clipă să se gîndească la adevărul, la esența care a reieșit din cuvintele acestui om înțelept, de peste 70 de ani, care m-a impresionat și m-a atins sufletește.

Iosif Tüzes m-a rugat ca pentru fotografie să aștept sosirea nepotului său Roland (care participase la programul cultural din acea seară din iunie). Astfel, în imagine vedeți: bunicul și nepotul – și mîndria bunicului de pe față!

– anra –

INVITAȚIE

Primăria Municipiului Seghedin, împreună cu
Autoconducerea Minorității Române din Seghedin
vă invită miercuri, 14 iulie 1999, la

la festivitatea prilejuită de aniversarea a 150 de ani de la semnarea
la 14 iulie 1849, a **Proiectului de pacificare româno-ungară.**

PROGRAM

ora 11.00 – Dezvelirea și sfințirea plăcii comemorative Kossuth–Bălcescu (Seghedin, Piața Klauzál)

Cuvîntări inaugurale:

dr. Ványal Éva, viceprimar

Andrei Oancea, consul general

dr. Gheorghe Petrușan, profesor universitar

Sfințirea plăcii:

E. Em. R. Endre Gyulai, episcop romano-catolic

F. S. Sofronie Drincec, episcop de Giula

Depuneri de coroane

ora 11.45 – **Colocviu științific** (Sala festivă a Primăriei Municipiului Seghedin, Piața Széchenyi, 10–11)

Dr. Hermann Róbert, director, Departament al Institutului de Istorie Militară – **Pol-**

litica față de naționalități a lui Kossuth Lajos în 1848–1849

Prof. univ. Dr. Vlorel Faur (Oradea) – **România din Ungaria și revoluția din 1848**

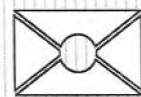
Dr. Alexandru Roz, decan, Universitatea Vasile Goldiș, Arad – **Aradul și tratativele româno-maghiare din cadrul revoluției din 1848**

Dr. Zakar Péter, conferințiar universitar, Școala Superioară Juhász Gyula Seghedin – **Activitatea episcopului greco-catolic Vasile Erdély în 1848/49**

Eugen Glück, cercetător, Arad – **Rolul regelui Aradului în apărarea revoluției din 1848/49**

Moderator: **dr. Gheorghe Petrușan**, profesor, șef de catedră,
ora 14 recepție (Primăria Municipiului)

Poșta redacției

Stimate Domnule Frătean!

Din săptămînalul românesc am aflat că mi V-ați adresat sub forma unui articol, al cărui conținut, pentru mine, este jignitor. Dansatorii din Aletea, precum și echipa de păstrare a tradițiilor a acceptat invitația numai pentru participarea la festivalul minorităților, la care au mai participat alte 6–8 echipe, reprezentînd celelalte minorități. Și în viitor vom accepta invitațiile și vom face tot pentru a da curs acestor solicitări, pentru ca dansatorii și echipa noastră, care are o vechime de 50 de ani, să poată supraviețui. Fiindcă numai în acest fel vom putea duce mai departe și transmite urmașilor tradițiile noastre strămoșești. Dansul și cultura nu trebuie implicată în politică, aceste domenii trebuind să rămînă independente. Noi nu dorim altceva decît să dansăm, ca echipa noastră să rămînă laolaltă, împreună, iar pentru cauza aceasta lucrăm, fără nici un ban, fiindcă sprijin bănesc nu primim de niciunde.

Cu stimă:

Petru Szabó

Înștiințare

În articolul intitulat **La Otlaca-Pustă între „isterie și realitate”** pe care l-am scris și care a apărut în „Foaia românească” pe 27 noiembrie 1998, am afirmat, printre altele, că dr. Mihai Baráth notarul satului este pensionar pe caz de boală și membru al Partidului Muncitoresc din Mezőkovácsháza.

Deși sus numitul recunoaște aceste lucruri, dînsul s-a simțit jignit de cele afirmate de mine și de aceea îmi cer scuze pe această cale.

Daniel Negrea

Aniversare la Bătania

„Să păstrezi tradițiile – e o faptă frumoasă, să păstrezi o tradiție valoroasă – e o datorie”

Sună frumos această afirmație din titlu. Ea este valabilă după ce, la Bătania, la Căminul Cultural „József Attila” s-a organizat recent pentru a zecea oară o tabără de vară pentru păstrarea tradițiilor. Putem aprecia că bățanienii dovedesc și prin fapte, că vor să păstreze tradițiile moștenite. În ciuda faptului că în ultimii ani pot fi asigurați tot mai greu banii necesari, că fondurile financiare sînt tot mai puține, cei 150 de copii, fete și băieți, găsesc totdeauna condiții corespunzătoare pentru a se simți bine în zilele petrecute la Bătania.

Zilnic acești copii de naționalitate slovacă, română și sîrbă au cîte 5 ore de repetiție, cînd dansează și exersează limba. Programele „obligatorii” sînt oboseitoare, dar aduc roade ca la sfîrșit de săptămînă, în cadrul unui program festiv, de gală, să prezinte ceea ce au învățat în timpul săptămînii.

Grupa românească a fost condusă în acest an de **Sofia Pilan, Vasile Gál, Cristina Gera și Susana Rimay**, dar a „lucrat” cu tinerii din tabără și coregraful **Zoltán Patyi** din Seghedin. Dar copiii au urmărit și spectacol de teatru, au fost la cinematograful, iar fiind o săptămînă însoțită, zilnic au fost la ștrand. Cum am urmărit programul am aflat și program distractiv „de noapte” la ștrand. M-a bucurat că pe străzile orașului am auzit și frînturi de vorbe în limba română. Această tabără de păstrare a tradițiilor a găzduit și oaspeți din România: copii sîrbi din Arad, români și unguri din orașul vecin și prietenul Pecica.

„A păstra tradițiile e un fapt frumos, să păstrezi o tradiție valoroasă e datorie”. Bătănienii o fac de zece ani, și dacă îi ajută Dumnezeu, și la anul organizează această tabără tradițională, sprijinită de autoritățile și minoritare uniunile culturale ale minorităților din Ungaria.

Șt. Oroian

Cu interes mult mai mare...

... ca în alți ani și-a deschis porțile în vara aceasta a treia ediție a taberei de instructaj a dansului popular, la Chitighaz.

În cursul săptămînii – între 28 iunie și 3 iulie – 73 de copii sosiți de la Giula, Aletea, Orosháza, Lőkősháza, Szeged și comuna-gazdă au învățat și s-au distrat împreună. Ca o curiozitate: și de astă dată au sosit iarăși aproape toți participanții edițiilor anterioare. Și ca o noutate – în anul acesta s-au înscris și cîțiva elevi din școli maghiare pentru a participa la o tabără românească care și de data aceasta a putut fi organizată cu sprijinul fi-

nanciar al Fundației Publice „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. Programul taberei a fost organizat pe baza experiențelor din anii trecuți, fiind întocmit de **Ana Buha**, ajutată în această muncă de soțul **Gheorghe Buha**. În orele dinainte de masă s-au ținut ocupațiile practice, la care copiii au făcut cunoștință cu bazele dansurilor din Micherechi, Aletea și firește cu cele din Chitighaz.

Pe lîngă acestea, copiii au învățat, au făcut cunoștință și cu dansuri specifice ținuturilor Cîmpiei Maghiare.

Ocupațiile teoretice au fost ți-

nute de soții Buha, **Zoltán Halmi, Krisztina Gönczi**. În afară de instructaj și repetiții, deci dincolo de programul cu caracter strict de specialitate, organizatorii au oferit participanților și variate posibilități de distracție și odihnă. În cadrul programului facultativ și distractiv, copiii au vizitat casa-muzeu și biserica ortodoxă din comună, au urmărit prelegeri despre istoricul comunei Chitighaz. Petrecînd cîteva ore printre participanții taberei, m-a surprins atmosfera taberei, care trezește pe merit un interes tot mai mare în rîndul școlarilor noștri.

(j)

Cîteva ore la Városerdő

În săptămîna trecută, copilașii din grupa românească a Grădiniței de copii din strada Galamb din Giula, împreună cu educatoarele, însoțite și de cîteva părinți, au fost invitați de familia **Butt** din Giula la casa lor de odihnă din Városerdő, spre a petrece două ore frumoase la aer liber.

Soția, **Maria Butt**, educatoare la aceeași grădiniță, s-a pregătit cu o masă încărcată. Iar curtea arăta la fel ca o curte de grădiniță: plină de jucării. Astfel, copiii s-au jucat în nisip, s-au legănat, s-au fugărit, au mers cu bicicleta, s-au cățărat pe frumoasele jucării din lemn. La reîntoarcere copilașii s-au adunat cam greu.

De remarcă: familia medicului Butt a sponsorizat și alte acțiuni ale grădiniței.

— A. R. —

Proverbe și zicători

Casa omului, rude, prieteni

- Doi ochi văd mai bine decît unul.
- E mai bine în coliba ta, decît în palatul altuia.
- Tot omul îi împărat în casa lui.
- Mai bun e un vecin de aproape decît un frate departe.
- Cei mai mulți sînt prieteni de masă, iar nu de nevoi.
- Prieten bun e acela ce dă sfaturi bune, iar nu acela care îți laudă nebuniile.

Discuții și adevăruri dureroase cu privire la viața spirituală românească

Cu acest subtitlu a apărut în numărul din 31 mai al cotidianului *Népszabadság* (pagina 10) scrierea clujanului **Ernő Gáll**, care se referă în primul rând la două cărți apărute recent în România. Este vorba de „*Paradoxul român*” de **Sorin Alexandrescu**, profesor universitar și cercetător român în Olanda, și de „*Istorie și mit în conștiința românească*” de **Lucian Boia**, profesor la Iași.

* * *

Un fel de recenzie sumară a cărții „*Paradoxul român*” a lui Sorin Alexandrescu (Editura Univers, 1998) a făcut-o **Tudorel Urian** în *Curierul Românesc* (aprilie 1999, pagina 7). După părerea lui Tudorel Urian *Paradoxul român* este o carte plină de revelații eclatante, în care observații lucide se împletesc cu teze discutabile. Marea valoare a cărții lui Sorin Alexandrescu stă tocmai în caracterul ei discutabil. Paradoxul român este o carte care pune mai degrabă întrebări, decât să ofere certitudini. Unele aserțiuni ale autorului provoacă revelații entuziaste, altele reacții de dezaprobare, dar toate au meritul de a da de gândit. Este o carte care impune reacție din partea cititorului și nimeni nu poate rămâne indiferent la lecturarea ei. „*Paradoxul român*” este o lucrare emblematică pentru actualele „*tendințe de înnoire a discursului istoriografiei românești*”.

O recenzie scurtă cu privire la „*Istorie și mit în conștiința românească*” de Lucian Boia a făcut-o **Adrian Stănescu** în *Curierul Românesc* (noiembrie-decembrie 1997, pagina 12). După părerea lui Adrian Stănescu, o lungă perioadă de timp istoriografia românească a fost marcată, pe de o parte, de „*existența unor clișee repetate pînă la saturație*” și pe de alta, de „*un refuz al modernismului în cercetarea istorică*”. Unul dintre puținii istorici care s-a străduit constant să depășească acest adevărat „*blocaj*” (e drept: numai în prelegeri universitare), a fost Lucian Boia. Recenta sa apariție editorială depășește cu mult întreprinderile anterioare. După cunoștința lui Stănescu, cartea de față este prima analiză sistematică a mitologiei istorice românești. Termenul de „*mitologie istorică*”, afirmă Stănescu poate părea la prima vedere peiorativ, în sensul că pune la îndoială adevărul istoric, sau percepția acestuia în conștiința celor interesați, dar nu este vorba de așa ceva.

* * *

După constatările lui Ernő Gáll, o bună parte a societății române cu greu și-a revenit după trauma cauzată de acțiunile minerilor din Valea Jiului. Clasa politică a fost cîntărită și a fost găsită drept ușoară în mai multe privințe. Șocul a fost într-adevăr puternic. În zilele aniversării a 140 de ani de la unirea principatelor române s-a dovedit slăbiciunea puterii de stat de azi și a multor instituții și organe ale statului de drept. Grava situație economică, greutățile financiare amenințătoare din noul an, tensiunile declanșate de reformele grăbite, dar nu bine pregătite din punct de vedere social, au cauzat crize desfășurate pe multiple planuri.

Pacea de la mănăstirea Cozia nu a fost, nici nu a putut să fie, acordul final al evenimentelor dramatice. Critici aspre s-au făcut guvernului, fiind criticat, chiar acuzat însuși președintele statului, dar îndeosebi ministerul de interne și serviciile secrete, care au dat greș. Nici de departe nu e „*pace sub măsline*”, conclud autorul articolului. Poate nu e întimplător că „*se amplifică și discuțiile, care exprimă*

mult așteptata reflecție de sine românească”. Polemica din mediul elitei spirituale a fost actualizată acum prin volumul recent al lui Sorin Alexandrescu, intitulat *Paradoxul român*. Autorul îndeamnă societatea românească să se confrunte cu sine, invită la analiză și autoanaliză și îndeamnă să se tragă concluziile necesare. Sorin Alexandrescu are ca scop ca, prin trezirea conștiinței de comunitate, să smulgă compatrioții săi din acea autocîntare, care a cauzat deja mult necaz, și care pentru viitor ascunde încă mari primejdii.

Cartea „*Paradoxul român*” și discuțiile pe această temă poate să constituie o piatră de hotar în formarea conștiinței naționale române contemporane. Funcția sa sugestivă poate să adîncească procesul în curs, dar pornit cam greu.

Volumul „*Istorie și mit în conștiința românească*” de Lucian Boia a văzut lumina tiparului în anul 1997, voind să contribuie la revizuirea istoriografiei române a stîrnit, la fel, multe comentarii. Autorul pornește de la constatarea că anumite legende istorice și politice – în ciuda zgomoaselor lozinci patriotarde ale interpretatorilor acestora – pot să frîneze democratizarea și să dăuneze extrem de mult procesului de modernizare inevitabil. Autorul acordă o atenție deosebită miturilor care generează naționalismul și antipatia față de străini. Încearcă să conștientizeze în oameni pericolul stîrnit prin critică. În această strădanie se ocupă și cu aversiunea față de unguri pe care, firește, o condamnă. Cercetările sale în această temă sînt motivate mai cu seamă de faptul că – conform cercetărilor sale – o treime din cei întrebați se exprimă negativ despre unguri. Această atitudine devine aproape o psihoză. Constatarea simptomelor neurozei colective însă nu poate să treacă cu vederea că imaginea de „*dușman*” formată despre unguri (în timp de crize manipulată cu caracter agresiv), are precedente. Rădăcinile acesteia provin din insulte, frustrări vechi sau mai apropiate în timp. Iar mitul, nutrit din trecut, generează apoi legende noi, autentifică incriminările diversioniste internaționale

la uneltirile revizioniste încăpăținate ale „*lobby-ului maghiar*”.

Lucian Boia face și o direcție a antisemitismului românesc (fără evrei) și analizează aversiunea față de romi în mod critic. El este călăuzit de intenția național-pedagogică să risipească obsesia „*mare-lui complot internațional*” ce amenință România. Autorul dorește curme și compătımirea de sine, care cîteodată devine acută. Deoarece – după părerea lui – în ciuda eșecurilor și înfrîngerilor istorice, românimea mai mult a cîștigat decât a pierdut.

Demitizarea lui Boia nu neagă rolul imaginilor din trecut al tradițiilor naționale, care dau viață identității. El dorește să dărîme doar acel „*baraj mitologic*”, care stă în calea României în curs de democratizare și gata să intre în secolul următor. În partea de încheiere a cărții sale, autorul îi condamnă pe stăpînitorii și beneficiarii legendelor și ai mitologiilor (inspiratoare de reputație), dar nu refuză acceptarea unei „*chemări a trecutului național*”, redactat mai mult sau mai puțin radical.

* * *

Sorin Alexandrescu s-a referit în repetate rînduri la Lucian Boia, pe a cărui concepție o consideră apropiată de a lui. Mesajul lucrărilor lor într-adevăr are contact. În multe privințe se întregesc. Redactorul „*Paradoxului român*” abordează contradicțiile și absurditățile, care apar de-a lungul istoriei românilor din punct de vedere geopolitic, istoric și psihologic, constatînd că drumul agitat al României a fost determinat de teritoriul său geografic, aflat la întîlnirea a trei regiuni: Europa Centrală, Europa Răsăriteană și Balcanul, și de evenimentele istorice de aici. Din această stare derivă *paradoxul dependenței* (hovartarozás paradoxona). Cele trei provincii locuite de români nu au ținut niciodată una de alta. Soarta lor s-a format timp de secole sub presiunea formațiilor și imperiilor străine. Din această complexitate, autorul deduce teama pentru identitatea mereu amenințată.

Urmări și dezavantaje caracteristice a

rezultat și *paradoxul simultaneității* (egyidejűség paradoxona), deoarece România a fost nevoită să admită aproape concomitent efectele radiatoare din etapele mari ale civilizației europene. Tot ce s-a realizat în România – afirmă Alexandrescu – a trebuit să se îndeplinească aproape în contra timpului. El consideră tipic și acel paradox, pe care îl arată ca o urmare a continuității și întreruperii ce s-a validat în cultura românească. *Discontinuitatea „orizontală”*, urmată de consecințe grave, a survenit atunci, cînd România (în secolul al XIX-lea) s-a întors spre Apus și a încercat să se depărteze de Balcani.

În cartea lui Sorin Alexandrescu, un accent deosebit îl primește epoca dintre cele două războaie mondiale: evocarea critică a formării României Mari. Analizînd evenimentele de după 1918, autorul declară (cu nu puțin curaj) că unirea nu a fost o „*încununare a luptei multiseculare a poporului român*”, după cum se anunță deja de opt decenii. Și nu a fost numai creația norocului. Acest rezultat se datorează faptului că – într-o constelație favorabilă – conducătorii români s-au putut folosi de șansa oferită. Însă România unificată a fost periclitată de serioase perturbații de echilibru intern (minorități numeroase, însemnate diferențe de civilizație între regat și regiunile anexate etc.). Pentru unificarea reușită s-a plătit un mare preț. Întrucîtva concepția lui Sorin Alexandrescu coincide cu sentința profesorului Florin Constantiniu: „*Am pierdut România Mare, deoarece n-am fost demni de ea.*”

Sorin Alexandrescu face o rațională autoanaliză, cînd evocă maleabilitatea tradițională a politicii externe române. Exprimă un adevăr dureros cînd arată: *pătura conducătoare veche și cea nouă seamănă una cu alta, deoarece își irosește capitalul politic și moral acumulat la început*. Pe om îl pun pe gînduri și totodată îl îndeamnă la discuții păreri exprimate despre Antonescu și Garda de Fier, dar mai ales despre acei proeminenți intelectuali români, care au sprijinit Garda de Fier (Nae Ionescu, Emil Cioran, Mircea Eliade, Constantin Noica). Cu privire la garda de elită a fascismului român, Alexandrescu o fi avînd dreptate că organizația lui Codreanu și Sima și-a făcut rost de popularitate prin exploatarea necazurilor și conflictelor cronice ale societății și statului român. Nu se poate crede însă că, de exemplu, acel Mircea Eliade – care s-a bucurat mai tîrziu de apreciere internațională – s-a apropiat de mișcarea legionară doar din motivație religioasă.

În fine, Ernő Gáll își pune întrebarea: ce putem aștepta de la etapa următoare a autocercetării intelectuale române. Și consideră încă problematică consecvența progresării acestui proces, și care va fi efectul procesului asupra vieții politice. Această autocercetare trebuie să ofere răspunsuri corespunzătoare exigențelor de aliniere la Europa modernă.

În ciuda scepticismului motivat, Gáll își exprimă încrederea în viitorul spiritualității reprezentate de Sorin Alexandrescu, Lucian Boia și alții. E conștient de faptul că în regiunea noastră eficiența autocercetărilor naționale poate fi asigurată doar prin reciprocitate.

* * *

Ce bine ar fi – și foarte folositor pentru noi, românii din Ungaria – dacă ne-ar sta la dispoziție aceste două cărți, despre care a fost vorba.

Gh. Santău

Memoria casei

Casa din imagine a fost construită prin anii 1880 la Giula, de o familie română și era o cîrciumă.

Inițial casa a servit drept crămă – deci pivniță de vin. De-a lungul anilor, casa a rămas neschimbată, în forma ei inițială. Dar sub povara timpului clădirea s-a ruinat și din lipsa resurselor bănești nu mai putea fi renovată. Așa, în fine, în luna august, 1995 casa a fost dărîmată, amintirea ei a rămas doar prin fotografie.

„Eu nu mai sunt, e-un cântec tot ce sunt”.

Lui Nicoale Labiș, poetul care avea 15 ani când a debutat și 21 când a tăcut, îi plăcea să afirme că nu-și pleca fruntea decât o dată pe zi, dimineața, în fața robinetului cu apă.

S-a născut la 2 decembrie 1935, în casa învățătorilor Profira și Eugen Labiș din Mălini, județul Suceava. Casa lui Labiș, așezată chiar în inima Mălinilor, cu gard înnegrit de ploi, dînd spre satul Poiana Mărului, este locul vijeliilor negre, al iernilor urgisite, al vremii grele din opera lui Sadoveanu. Este totodată locul exact al Baltagulului, fantasticul drum șerpuitor care conduce pașii drumetului pe urmele Vitoriei Lipan.

Tatăl, Eugen, născut în Mălini, și mama, Profira, născută în Topolița înrudindu-se prin bunica sa din partea mamei cu tatăl lui Ion Creangă, au oferit înfrîntorilor ani de viață ai copilului cunoașterea realității înconjurătoare și pătrunderea în lumea fascinantă a basmului. Învățătorul Eugen Labiș era un pasionat vîntor. Îi plăcea să colinde pădurile din jurul satelor alături de copilul său pe care îl așeza în partea din față a șei unui armăsar roib. Așa a început să cunoască Nicolae natura Moldovei de la o vîrstă neînchipuit de fragedă. Cunoșcînd vietățile pădurii, a început să le deosebească urmele. De multe ori privea fascinat Rarăul scăldat în lumina soarelui sau Giumalăul înconjurat de neguri. Pădurile de brazi fumegînd sub razele soarelui, surprinse în coloritul pastelat al toamnei, în verdele crud al primăverii, în lumina curată a lunilor de vară, ori sub cerul cenușiu al iernii vor constitui imaginile durabile ale copilăriei spre care poetul Labiș va reveni nostalgic, ca spre un paradis pierdut. Din acele drumetii, tatăl și fiul se întorceau acasă veseli, cu „calul în spume”, și primeau din belșug „dojenile unei mame grijulii, care tot ne arăta ce ar fi putut să se întîmple dacă, eventual, calul s-ar fi speriat.”

Universul miraculos al literaturii populare și culte i l-a dezvăluit bunica din partea mamei, în a cărei locuință din Humulești copilul își petrecea verile.

Nicolae Labiș (Nelu, cum îl alintau părinții) a început școala în satul natal ca elev al mamei sale, care nu-l răsfăța deloc la orele de curs. A învățat să citească și să scrie pe furie de la elevii mai mari. Eugen Labiș l-a surprins „rîzînd singur, cu ochii într-o carte. Trecuse cu cîteva luni peste 5 ani și citea Motanul încălțat.” La 6 ani citea *Capra cu trei iezi* și părinții au reținut patima pentru lectură, pentru desen dar și atracția pentru spectacol și scenă. Numeroase sînt mărturiile ce atestă capacitatea de improvizație a copilului, în prezența altor persoane. Cînd verii săi veneau în vizită, camera lui Nicolae „se transformă în scenă, se cîntă, se juca teatru”.

1941. Izbucnește al doilea război mondial. Eugen Labiș a fost concentrat. Copilul refugiat cu mama și rudele sale urmează clasa a II-a primară la școala din satul Văcarea, în apropiere de Cîmpulung Muscel. În arhiva școlii din Văcarea se află cîteva mărturii despre serbarea organizată de Anul Nou cuprinzînd „obiceiurile din Moldova”, serbare a cărei suflet a fost Nicolae Labiș, antrenînd o bună parte a elevilor și învățătorilor școlii gazdă. În refugiu, fiecare familie avusese dreptul să ia o ladă de 60 de kg. În lada familiei Labiș, doamna Profira a luat arhiva școlii din Poiana Mărului, să nu se piardă. În 1945 familia se întoarce la Mălini. Acasă au găsit totul distrus. Seceta s-a atașat ororilor războiului.

„În minte – povestește tatăl poetului – în casă n-aveam de nici unele, era spre seară cînd am luat pușca și am plecat în pădure. L-am luat și pe Nelu. Era mic și era înfometat și însetat. Nu i-am dat voie să bea apă din izvorul la care bănuiam că va veni să se adape căprioara ori țapul visat...Se întunecase de puține clipe cînd a venit, în sfîrșit, căpriorul. Am tras. Băiatul era îndurerat. Acolo, în pădure, am aprins un foc și am fript pentru el inima și rărunchii bieteii vietăți. Nu știu de ce, dar am păstrat glonțul cu care am vînat. Îl am acasă într-o valiză de amintiri.” Mai tîrziu, prin poezia *Moartea căprioarei*, Labiș a adus prospețime și noutate în poezia modernă.

În 1946 se înscrie la Liceul Nicu Gane din Fălticeni. Despărțirea de sat nu s-a făcut ușor, și copilul va retrăi mai tîrziu acel moment trist: „Către școală, la țîrg, voi porni în curînd.../ Suflă prin frunzare o boare subțire/ Treceam prin cărări murmurînd, lăcrămînd/, Și mîngîiam copacii pentru despărțire/ M-am urcat pe cuptor, pentru ultima oară/ Pe culcușul bătrîn și fierbinte de lut” (Minunea de atunci). Atrage atenția prin lumina ochilor iscoditori, prin chipul său care exprima bunătatea și candoarea. Disciplinat, de o rară politețe, însetat de a cunoaște, s-a remarcat repede, oferind de la început promisiunea unui elev eminent.

Asemenea lui Coșbuc, Nicolae Labiș compunea la rugămintea fetelor din sat scrisori pentru tinerii plecați în armată. Mărturisește că a deprins „ritmurile nu din cărți,

Nicolae Labiș
(1935–1956)

ci la horă, din danț, iar rimele din bocete și colinde”.

Neobișnuit de receptiv la formele culturii orale, copilul a fost ajutat de o întîmplare banală să-și dezvăluie erudiția folclorică. În Moldova de Sus era obiceiul păstrat și astăzi în satele de munte, să se rostească la nuntă tradiționalele orații. La o asemenea ceremonie, un invitat „dintre cei bătrîni s-a împletit într-un vers, și atunci frageda odraslă a învățătorului a reluat de la capăt orația, ținînd asistența aproape un ceas. Tatăl l-a mustrat la sfîrșit cu un cuvînt greu, de tandrețe. Unde învățase copilul pînă atunci toată datina munților dîmprejur în limbajul natural?”

Din clasa a IV-a primară, versurile se vor ivi tot mai des în caietele sale. În timpul liceului, Nicolae Labiș a ținut un *Jurnal*, în ale cărui pagini își insera gîndurile, nota versuri, titluri de cărți citite, printre care Descartes, Hegel, Heraclit, Horațiu, Proust, Valery. În dreptul titlurilor se găseau notate cotele de la Biblioteca Academiei, dovadă că adolescentului îi plăcea să se refugieze în sălile bibliotecii. Cîștigă finala pe țară a *Concursului de literatură și sfătuit de Constantin Ciopraga*, s-a transferat în trimestrul al doilea la Școala medie Mihail Sadoveanu din Iași, în orașul umbrelor ilustre, unde i s-a încredințat responsabilitatea conducerii *Cenaclului literar* din capitala Moldovei.

În 1952 se înscrie la Școala de literatură și critică literară Mihai Eminescu din București pe care o absolvă după doi ani. Printre colegii lui de promoție se numără Florin Mugur, Elena Dragoș, Gheorghe Tomozeni, Ion Grecea și alții... Audiază cursuri susținute de M. Sado-

Artiști din SUA
la Seghedin

În ziua de 2 iulie a.c., la ora 16.30 s-a deschis expoziția unui grup de artiști plastici din statul Ohio – SUA, în sala centrală a Muzeului „Móra Ferenc” din Seghedin, în organizarea Muzeului și a Autoguvernării județene.

Expoziția a fost vernisată de József Ott, vicepreședintele Autoguvernării din județul Csongrád, de directorul artistic Martin Nagy și de directorul științific Imre Nagy. La vernisaj a fost prezentat un program artistic susținut de Gábor Tokodi (gitară) și Orsika Tóth (solo voce).

Această interesantă expoziție poate fi vizionată începînd cu 2 iulie pînă în ziua de 29 august a.c. zilnic între orele 10–17.

veanu, T. Vianu, C. Petrescu. Face parte din „seminarul de măiestrie literară” condus de poeta Veronica Porumbacu. Îl cunoaște pe Tudor Arghezi într-o împrejurare deosebit de favorabilă tînărului poet: „Labiș, care-i cunoștea pe toți anticarii Bucureștiului, avea o adevărată colecție a cărților lui Tudor Arghezi. Aflînd că marelui poet îi lipsește o carte, i-a trimis-o la Mărtișor. Arghezi, venind la redacția Vieții românești, cineva i l-a arătat maestrului pe Labiș. Arghezi i-a făcut semn prietenesc cu mîna și Labiș s-a apropiat. – Deci dumneata ești Labiș? Am auzit de dumneata! Îți mulțumesc pentru cartea pe care mi-ai trimis-o. Într-adevăr îmi lipsea. Te poftesc să mă vizitezi la Mărtișor să-ți dau și eu o carte.”

Și Nichita Stănescu a mărturisit că apariția poemului *Moartea căprioarei* l-a fascinat: „L-am cunoscut, evident foarte puțin, pe magistralul poet Labiș, dar avînd șansa să-l aud vocea, îmi aduc aminte și acum de inflexiunile ei sacadate, și felul său propriu de a-și sfîrși brusc, în lectură, fiecare vers. Îmi revine încă o dată chipul emoționant al lui Labiș, cînd cu prilejul unei șezători am avut norocul rar să-l aud recitînd *Moartea căprioarei*. Îl țin minte îmbrăcat într-o frumoașă bundă cu înflorituri moldovenești. Avea o gesticulație lejeră și mi-aduc aminte chiar că și-a mimat un vers: Mîinile pline de sînge pe piept eu mi le-am șters. – În acel moment a făcut gestul respectiv și noi, toți cei care îl ascultam, ne-am tulburat.” Savin Bratu aduce mărturii referitoare la locuința lui Labiș, din București: „Labiș și locuința lui. N-am văzut-o niciodată. Nici nu era propriu-zis o locuință. Era o cameră în care stăteau la un moment dat 4 băieți. Plecînd în concediu l-am lăsat în locuința mea pe Lucian Raicu. Era firesc să se mute cu el și Labiș, fiindu-i cel mai bun prieten. Reproduc cît pot dintr-o scrisoare:

Dragă Savin,

Cu impertinența care mă caracterizează, dusă la paroxism de situația imposibilă în care mă aflu, am fost obligat să-mi mut și eu reședința pentru un timp, ca Lucian Raicu, dar fără a fi invitat, în casa ta. Nu știu ce zici tu, dar eu n-am de ce mă plînge: trăiesc ca-n sînul lui Avram...

Cu dragoste, Nicolae Labiș.

N-are rost să comentez. Precizez că „raiul lui Avram” era alcătuit din 2 camere într-un apartament în care mai locuiau două familii, dar care dispunea de biblioteca mea.”

Altă întîmplare la un revelion la Casa Scriitorilor, cu un an înainte de moartea lui este legată de poetul Al. Philippide. „Labiș îl iubea și îl stima în mod deosebit pe Poet. S-a angajat într-o declarație patetică să-i îndeplinească orice sfat. Poetul i-a propus, tandru și glumeț, să-și radă mustața. Peste o clipă, Labiș a dispărut întorcîndu-se tîrziu fără mustață spre mirarea și hazul adunării.”

La maturitate își rezolva necazurile singur, într-un chip care-i uimea pe toți. Nu se plîngea de nimic, nu se confesa. Dimpotrivă, tăcea, el care era atît de volubil, adormea fără efort...și se trezea vindecăt.

Volumul *Primele iubiri*, apărut în august 1956, anunța începutul unei cariere lirice de excepție. „În poezia mea – mărturisește Labiș – veți intra ca într-un sat de munte. Veți vedea mai întîi neobișnuitul. Veți remarca frumusețea sălbatică a locurilor; iarna veți simți miros de lupi și de fum, vara, miros de fin și de rășină, totul îmbibat cu ceva care aduce a sudoare și a pămînt, pămînt adînc.”

În noaptea de 9 spre 10 decembrie, la 21 de ani și cîteva zile, în fața spitalului Colțea din București a fost victima unui absurd accident de tramvai. A uimit lumea scriitorilor, i-a adunat pe toți lîngă el, încrezător în viață și mereu murmurînd: „Eu nu mai sunt, e-un cântec tot ce sunt.”

Elena Munteanu

Opera:

Antume: *Primele iubiri*, *Puiul de cerb*, *Postume: Moartea căprioarei*, *Albatrosul ucis*, *Poezii*.

Fișa biografică:

1935, poet român, născut la 2 decembrie, în Poiana Mărului, comuna Mălini, județul Suceava; 1946, absolvă școala primară din satul natal și intră la gimnaziul din Fălticeni; 1950, participă la *Consfătuirea scriitorilor tineri din Moldova* și debutează în revista *Iașul nou* cu poezie *Fii dîrz și luptă Nicolae*; 1951, elev la Liceul Național din Iași; 1952–1954, urmează cursurile școlii de Literatură Mihai Eminescu din București; 1954–1956, publică în *Viața Românească*, *Contemporanul*, *Gazeta literară* și intră în redacția revistei *Contemporanul*; 1955, student la litere în București; 1956, debut editorial *Puiul de cerb*; 22 decembrie 1956 moare în urma unui accident și este înmormîntat la Belu, București.

Programul
MTV1Az MTV
műsora

Július 12. hétfő

5.57 Hajnali gondolatok 6.00 Szabadság tér 9.00 Bor és hatalom (spanyol sorozat) 9.30 Szünidei matiné 10.00 Mecénás 11.30 A homok titkai (brazil sorozat) 12.00 Híradó 12.30 Szerelmek Saint-Tropez-ban (francia sorozat) 13.25 Nemzetiségi magazinok 14.25 A pampák királya (brazil sorozat) 15.20 Kincsestár 16.55 Szívtipró gimi (ausztrál sorozat) 17.45 Körzeti híradók 18.00 Gyorssegély 18.10 Betegjogi esetek 18.40 Teljes napfogatkozás Magyarországon 18.50 A bestia (brazil sorozat) 19.15 Mekk mester 19.30 Híradó 20.00 Telepódium 21.05 Trópusi hőség 22.05 Aktuális 22.30 Öt-tusa-vb 22.45 Szabad verseny 23.15 23.05 Amíg még élünk (angol sorozat).

Július 13. kedd

5.57 Hajnali gondolatok 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.00 Bor és hatalom (spanyol sor.) 9.30 Benedek Elek meséi 9.45 Majomparádé 10.00 Tenisz-suli 10.15 Fűrész történetei 10.55 A tenger magazinja 11.30 A homok titkai (brazil sor.) 12.00 Híradó 12.30 Szerelmek Saint-Tropez-ban 13.25 Nemzetiségi magazinok (szlovén, német) 14.25 A pampák királya (brazil sorozat) 15.20 Kincsestár 16.55 Szívtipró gimi (ausztrál sorozat) 17.45 Körzeti híradók 17.55 Katolikus krónika 18.15 Maradj velünk! 18.25 Öt-tusa-vb 18.55 A bestia (br. sor.) 19.20 Pingu 19.30 Híradó 20.00 Elképesztő övezet. (amerikai sorozat - 3) 20.45 Öt-tusa-vb 21.00 A huszadik század nagy románcai 21.30 Telemázi 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 Világkép 23.05 X-akták (amerikai sorozat).

Július 14. szerda

5.57 Hajnali gondolatok 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.00 Bor és hatalom (sp. sor.) 9.35 Feles Elek 9.45 Egből pottyant mesék 10.00 Tőf-tőf elefánt 10.05 Tenisz-suli 10.25 Fűrész történetei 10.55 Magyarország 2000 11.30 A homok titkai (brazil sorozat) 12.00 Híradó 12.30 Szerelmek Saint-Tropez-ban (francia sorozat) 13.25 Nemzetiségi magazinok (horváth, román) 14.25 A pampák királya (brazil sorozat) 15.20 Kincsestár 16.55 Szívtipró gimi (ausztrál sorozat) 17.45 Körzeti híradók 17.55 Teljes napfogatkozás 18.00 Létkép 18.25 Öt-tusa-vb 18.55 A bestia (brazil sorozat) 19.20 Misi Mókusz kalandjai 19.30 Híradó 20.00 A kulcs 21.00 Öt-tusa-vb 21.25 Álompolgár 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 A legjobb szándékok. (svéd film).

Július 15. csütörtök

5.57 Hajnali gondolatok 6.00 Szabadság tér (információs műsor) 9.00 Bor és hatalom (spanyol sor.) 9.35 Zseb-tévé 10.05 Feles Elek 10.15 Tenisz-suli 10.30 Fűrész történetei 10.55 A tenger magazinja 11.30 A homok titkai (brazil sorozat) 12.00 Híradó 12.30 Szerelmek Saint-Tropez-ban 13.25 Együtt 14.25 A pampák királya (brazil sorozat) 15.20 Kincsestár 16.55 Szívtipró gimi (ausztrál sorozat) 17.45 Körzeti híradók 18.00 Utmutató 18.25 Kérem a következőt! 18.40 Teljes napfogatkozás Magyarországon 18.50 A bestia (brazil sorozat) 19.15 Mackó apó meséi 19.30 Híradó 20.00 Szomszédok 20.30 Ki marad a végén? 21.00 Csillagok égen és földön (amerikai film) 22.00 Hírek 22.05 Aktuális 22.25 Kenő 22.30 MM 22.35 Zumbühl örmester (svájci-német film).

Július 16. péntek

5.57 Hajnali gondolatok 6.00 Szabadság tér 9.00 Bor és hatalom (spanyol film) 9.35 Szimat Szörény 10.00 Csörgőspika 10.25 Tenisz-suli 10.45 Kerek világ 10.55 Énekelt versek 11.30 A homok titkai (brazil sorozat) 12.00 Híradó 12.30 Szerelmek Saint-Tropez-ban (francia sorozat) 13.30 A nyakék románcja (francia-olasz sorozat) 14.25 Kincsestár 16.00 Körzeti magazinok 17.00 Együtrők 17.30 Téka 17.45 Körzeti híradók 18.00 Ablak 18.50 Teljes napfogatkozás Magyarországon 19.00 A bestia (brazil sorozat) 19.30 Híradó 20.00 A vágycsák földje (francia sor.) 21.00 Öt-tusa-vb 22.05 Aktuális 23.25 Kenő 23.30 Amíg még élünk (angol sorozat) 23.15 Ezredvégi beszélgetések.

Július 17. szombat

6.00 Aranyfűst 8.00 Hol-mi? 8.30 Öt-tusa-vb 8.45 Jó reggelt adj, Istenem! 8.40 Pityke 8.45 Radír 9.05 Útravalók 9.40 Ki tud róluk? 10.30 Tizenhat 11.05 Nostromo (angol sorozat) 12.00 Hírek 12.05 Euro-percek 12.15 Tövismadarak 13.05 Válaszolunk a nézők telefonjaira 13.20 Gazdit keresünk 14.00 Öt-tusa-vb 15.50 Delta 2000 16.15 A Századunk Műhelyéből 16.40 Magyarok a világ filmgyártásában 18.25 Teljes napfogatkozás Magyarországon 18.00 Ki marad a végén? 18.25 Öt-tusa-vb 19.00 Lottóshow 19.25 Mindig Tartson Velünk! 19.30 Híradó 20.00 Vigyázat, veszélyes! (angol-francia-olasz film) 21.45 Öt-tusa-vb 22.45 A mostohaapa (amerikai film).

Július 18. vasárnap

6.30 Gazdaképző 7.00 Így szól az Úr! 7.05 Mini manók 7.20 Bicibocok kalandjai 7.45 A nagyesszú sündisnócska 8.10 Triathlon Diákolimpia 8.30 Öt-tusa-vb 8.50 A te mozd 10.00 Tévémagiszter 11.00 Zenebutik 12.00 Hírek 12.10 Szerencsepercek 12.35 Cigányzene 13.00 Gazdatévé 13.30 Öt-tusa-vb 15.05 Tanít 15.35 Örömhír 16.00 Csillagok égen és földön 16.50 Úton 17.30 Az afrikai vadvilág jövője 18.25 Öt-tusa-vb 18.50 Teljes napfogatkozás Magyarországon 19.00 A Hét 20.00 Tűzharc 21.45 Hangszál! 22.10 Mustra 22.35 Öt-tusa-vb 23.05 Táncgála.

Programul
TV2A TV2
műsora

5.50 Faluvilág 6.00 Reggeli kiadás 7.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.00 TV2 Matiné 10.00 Kedves nővérek (német sor.) 10.25 Kakuk! 10.55 Közvetlen ajánlat 11.20 Mindent tudni akarok! 11.25 Plusz 11.50 Egy nő vagy kettő (francia filmvígjáték) 13.40 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Baywatch (amerikai-német akciófilm-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Luz Maria (dél-amerikai sorozat) 17.40 Cassandra (venezuelai sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Marimar (mexikói sorozat) 19.55 Rex felügyelő (német-osztrák krimi-sorozat) 20.50 Esküdt ellenségek (amerikai akció-sorozat) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Az ötödik dimenzió (am. fant. sor.) 23.05 Magyarok a délszláv háborúban (dokumentumfilm) 24.00 Kuk@c 0.25 Premier 0.50 Vers éjfélt után.

5.50 Faluvilág 6.00 Reggeli kiadás 7.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.00 TV2 Matiné 10.00 Kedves nővérek (német sor.) 10.25 Kakuk! 10.55 Közvetlen ajánlat 11.20 Mindent tudni akarok! 11.25 Plusz 11.50 Még egy római vakáció (amerikai vígjáték) 13.40 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Baywatch (amerikai-német sor.) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Luz Maria (dél-amerikai sor.) 17.40 Cassandra (venezuelai sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Marimar (mexikói sor.) 19.55 Xena (amerikai fantázia-sor.) 20.50 JAG – Becsületbeli ügyek (am. sor.) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Szép új világ (világmagazin) 23.30 Petrocelli (amerikai sor.) 0.30 A tudás titkai 0.55 Vers éjfélt után.

5.50 Faluvilág 6.00 Reggeli kiadás 7.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.00 TV2 Matiné 10.00 Kedves nővérek (német sor.) 10.25 Kakuk! 10.55 Közvetlen ajánlat 11.20 Mindent tudni akarok! 11.25 Plusz 11.50 Karolina szegényfoltjai (amerikai thriller) 13.40 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Baywatch (amerikai-német sor.) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Luz Maria (dél-amerikai sor.) 17.40 Cassandra (venezuelai sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Marimar (mexikói sor.) 19.55 Friderikusz szuper show 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Apa csak egy van (bohózat két részben) 0.10 A Duna krónikája 0.40 A tegnapi csodái 1.05 Vers éjfélt után.

5.50 Faluvilág 6.00 Reggeli kiadás 7.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.00 TV2 Matiné 10.00 Kedves nővérek (német sor.) 10.25 Kakuk! 10.55 Közvetlen ajánlat 11.20 Mindent tudni akarok! 11.25 Plusz 11.50 Gideon kardja (amerikai akciófilm) 13.40 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Baywatch (amerikai-német akciófilm-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Luz Maria (dél-amerikai sor.) 17.40 Cassandra (venezuelai sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Marimar (mexikói sor.) 19.55 Forró nyomon 20.50 Sentinel – Az őrszem (amerikai akciófilm-sorozat) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Forrongó világ (am. sor.) 23.55 Follow me! 0.25 Segítség magadon! 1.50 Vers éjfélt után.

5.50 Faluvilág 6.20 Reggeli kiadás 7.00 Jó reggelt, Magyarországi! 9.00 TV2 Matiné 10.00 Kedves nővérek (német sor.) 10.35 Kakuk! 10.55 Közvetlen ajánlat 11.20 Mindent tudni akarok! 11.25 Plusz 11.50 Gideon kardja (amerikai akciófilm) 13.40 Egy titokzatos hölgy (olasz sor.) 14.45 Gazdagok és szépek (amerikai sor.) 15.10 Baywatch (amerikai-német akciófilm-sorozat) 16.00 Sunset Beach (am. sor.) 16.45 Luz Maria (dél-amerikai sor.) 17.40 Cassandra (venezuelai sor.) 18.30 Tények 19.00 Szerencsekerék 19.30 Marimar (mexikói sor.) 19.55 A sárkány – Bruce Lee élete (amerikai karatefilm) 21.45 Jó estét, Magyarországi! 22.30 Szeszélyes éjszakák. Gyilkos bábok 2 (amerikai thriller) 0.15 Vörös cipellők.

6.00 Gyökereink 6.30 Könyvek könyve 7.00 TV2 Matiné 9.45 Az ifjú Superman kalandjai (amerikai sor.) 10.15 Egy úr az úrból (am. sor.) 10.45 Gimidili (amerikai ifjúsági sorozat) 11.15 Partytévé 12.15 Slágerlista 12.45 Madison (kanadai ifjúsági film) 13.15 Miért éppen Alaszka? (amerikai sor.) 14.00 Szombat esti láz (amerikai film) 16.05 A nagy házardör visszatér (amerikai western) 18.00 Szerelmem első látásra 18.30 Tények 19.00 Herkules (amerikai fantáziasorozat) 20.00 A szakasz (amerikai akciófilm) 22.10 Az operaház fantomja (magyar-amerikai thriller) 23.50 Meghökkenő találkozások (amerikai sorozat) 0.20 Testek vonzásában (amerikai erotikus film).

6.00 Reggeli gondolatok 6.30 Könyvek könyve 7.00 TV2 Matiné 10.35 Családi kötelékek (amerikai vígjáték) 11.05 Ép testben épp hogy élek (amerikai vígjáték) 12.45 Lacikonyha 13.10 Titokzatos természet (amerikai természetfilm-sorozat) 13.55 Hurrá, utazunk! (utazási magazin) 14.20 A hegyi doktor (német sorozat) 15.10 A bővész (amerikai bűnügyi film) 16.10 MacGyver (amerikai sorozat) 17.05 A szuper csapat (amerikai kalandfilm-sorozat) 18.05 Mission Impossible – Az akciócsoporthat (angol akciófilm-sorozat) 19.00 Napló 20.00 Közkiadvántra! 21.50 Knight Rider team (amerikai akciófilm-sorozat) 22.50 Gó! Gó! Gó! 24.00 Kenguru (magyar vígjáték) 1.40 Premier 2.05 Vers éjfélt után.

Programul
RTL KlubRTL Klub
műsora

6.30 Reggeli (információs magazin) 9.10 Recept Klub 9.20 Rajzfilm Klub (ism.) 10.30 Második csók (fr. sor., ism.) 11.00 Televásár 11.30 Antenna (ism.) 12.05 Paula és Paulina (ism.) 12.57 Mire gondolkodok? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Televásár 14.00 Klip Klub 14.30 Rajzfilm Klub 15.40 Második csók (fr. sor.) 16.05 Sliders (am. sor.) 16.57 Mire gondolkodok? 17.00 Renegade – A fejedvadász (am. sorozat) 17.52 Mire gondolkodok? 17.55 Paula és Paulina (mexikói sorozat) 18.45 Híradó 19.15 Fókusz 19.50 SeaQuest DSV – A mélység birodalma (amerikai sci-fi sor.) 20.45 Gézengúzok (amerikai vígjáték) 22.20 Híradó 22.35 Szakadt szakasz (amerikai vígjátéksorozat) 23.00 Kész átverés 23.30 Pont hu 24.00 Fókusz 0.30 Divatklip.

6.30 Reggeli (információs magazin) 9.10 Recept Klub 9.20 Rajzfilm Klub (ism.) 10.30 Második csók (fr. sor., ism.) 11.00 Televásár 11.30 A Dunánál 12.05 Paula és Paulina (ism.) 12.57 Mire gondolkodok? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Televásár 14.00 Klip Klub 14.25 Rajzfilm Klub 15.40 Második csók (fr. sor.) 16.05 Sliders (am. sor.) 16.57 Mire gondolkodok? 17.00 Renegade – A fejedvadász (am. sorozat) 17.52 Mire gondolkodok? 17.55 Paula és Paulina (mexikói sorozat) 18.45 Híradó 19.15 Fókusz 19.50 Az igazságosztó (amerikai akciófilm-sorozat) 20.45 Hősök hajnala (amerikai akcióthriller) 22.20 Híradó 22.35 Szakadt szakasz (amerikai vígjátéksorozat) 23.00 MMM (Mi? Mennyi? Miért?) 24.00 Fókusz (ism.) 0.30 Divatklip.

6.30 Reggeli (információs magazin) 9.10 Recept Klub 9.20 Rajzfilm Klub (ism.) 10.30 Második csók (fr. sor., ism.) 11.00 Televásár 11.30 Pont hu (ism.) 12.00 Paula és Paulina (ism.) 12.57 Mire gondolkodok? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Televásár 14.00 Klip Klub 14.25 Rajzfilm Klub 15.40 Második csók (fr. sor.) 16.05 Sliders (am. sor.) 16.57 Mire gondolkodok? 17.00 Renegade – A fejedvadász (am. sorozat) 17.52 Mire gondolkodok? 17.55 Paula és Paulina (mexikói sorozat) 18.45 Híradó 19.15 Fókusz 19.50 Medicopter 117 – A légimentők (Német akciófilm-sorozat) 20.45 A vadak ura 2 (amerikai kalandfilm) 22.35 Híradó 22.50 Szakadt szakasz (am. sor.) 23.15 Dóra mozija 23.45 Mesék a kriptából (amerikai horrorsorozat) 0.15 Fókusz (ism.) 0.45 Divatklip.

6.30 Reggeli (információs magazin) 9.10 Recept Klub 9.20 Rajzfilm Klub (ism.) 10.30 Második csók (fr. sor., ism.) 11.00 Televásár 11.30 Dóra mozija (ism.) 12.00 Paula és Paulina (ism.) 12.57 Mire gondolkodok? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Televásár 14.00 Klip Klub 14.25 Rajzfilm Klub 15.40 Második csók (fr. sor.) 16.05 Sliders (am. sor.) 16.57 Mire gondolkodok? 17.00 Renegade – A fejedvadász (am. sorozat) 17.52 Mire gondolkodok? 17.55 Paula és Paulina (mexikói sorozat) 18.45 Híradó 19.15 Fókusz 19.50 Cobra 11 (német akciófilm-sorozat) 20.45 A jó fiúk feketében járnak (amerikai akciófilm) 22.25 Híradó 22.40 Szakadt szakasz (amerikai vígjátéksorozat) 23.05 Megdöbbentő világ – Rapor-terek Klubja 0.05 Fókusz (ism.) 0.35 Divatklip.

6.30 Reggeli (információs magazin) 9.10 Recept Klub 9.20 Rajzfilm Klub (ism.) 10.30 Második csók (fr. sor., ism.) 11.00 Televásár 12.00 Paula és Paulina (ism.) 12.57 Mire gondolkodok? 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Recept Klub 13.30 Televásár 14.00 Klip Klub 14.25 Rajzfilm Klub 15.40 Második csók (fr. sor.) 16.05 Sliders (amerikai sorozat) 16.57 Mire gondolkodok? 17.00 Renegade – A fejedvadász (am. sorozat) 17.52 Mire gondolkodok? 17.55 Paula és Paulina (mexikói sorozat) 18.45 Híradó 19.15 Fókusz 19.50 Gálvölgyi-show 20.45 Nyomás utána! (olasz vígjáték) 22.40 Híradó 22.55 Szakadt szakasz (amerikai vígjátéksorozat) 23.20 Erotikus fantáziák (amerikai erotikus sorozat) 23.45 Életveszélyben 0.45 Fókusz (ism.) 1.15 Divatklip.

6.30 Bibliái kalandok (ism.) 7.00 Kölyökklub 11.00 Csörre töltve 11.25 Mágusok (ausztrál-lengyel sor.) 11.57 Mire gondolkodok? 12.00 Bravo Tv 12.50 RTL Klub Road Show 12.57 Mire gondolkodok? 13.00 Hírek 13.10 Kedves magazin 13.40 Lopakodó hold (amerikai western) 15.35 Kezdtétek a forradalmat, de nélkülünk! (amerikai vígjáték) 17.10 Kung-fu (amerikai sor.) 17.55 Mortal Kombát Conquest (amerikai akciófilm-sorozat) 18.45 Híradó 19.05 Fókusz plusz 19.35 Galla-map-pa 20.00 Hazárd megye lordjai (amerikai akcióvígjáték) 21.35 Monty Python – együtt és külön (angol vígjáték) 23.10 Híradó 23.25 Nikita, a bérnyilkosnő (amerikai sor.) 0.15 Fókusz plusz (ism.) 0.45 Divatklip.

6.30 Ez nem boszorkányság! (francia ismeretterjesztő sor.) 7.00 Kölyökklub 11.00 Csörre töltve 11.25 Mágusok (ausztrál-lengyel sor.) 11.57 Mire gondolkodok? 12.00 A növények magánélete (angol természetfilm-sor.) 12.55 Mire gondolkodok? 13.00 Hírek 13.10 Linda (magyar filmsorozat) 14.20 Knight Rider (am. sor.) 15.15 A pótmama (olasz vígjátéksorozat) 16.50 Szárnyat vagy combját? (francia vígjáték) 18.45 Híradó 19.05 Akták 19.30 Vasárnap kiadás (kulturális magazin) 20.00 Tűzdráma a születésnapon (amerikai akciófilm) 21.40 Igaz történetek: Elfújta az éj (amerikai film) 23.10 Híradó 23.25 Antenna (Euro-atlanti magazin) 23.55 A növények magánélete (ism.) 0.45 Akták (ism.) 1.05 Divatklip.

Programul
TV RomâniaA Román
TV műsora

11.00 TVR Info 11.05 Serial. Mireasa cerșetoare 12.00 Ecclesiast 12.30 Medicina pentru toți 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 14.00 Tradiții 14.30 Ecoturism 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.30 Serial. O familie ciudată 17.00 TVR Info 17.10 Voie bună la TVR 18.00 TVR Info 18.05 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Camera misterelor 20.00 Serial. Preotul și cîrciumărița 20.40 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Inelul cu briliant 21.45 Ordinea publică 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Planeta cinema 24.05 Întîlnirea de la miezul nopții.

6.00 Matinal Național 8.30 Matineu de vacanță 10.00 TVR TVR Cluj-Napoca 11.00 TVR Info 11.00 TVR Info 11.05 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 14.00 Dintre sute de c-charge 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 De dor... 16.30 Serial. O familie ciudată 17.00 TVR Info 17.10 Voie bună la TVR 18.00 TVR Info 18.10 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Camera misterelor 20.00 Aguirea minia zeilor. 21.35 Prea aproape și prea departe de țară 22.05 Jurnalul de noapte 22.20 Întîlnire la vîrf.24.20 Turul ciclist al Franței 24.30 Panoramic Jazz.

6.00 Matinal Național 8.30 Matineu de vacanță 10.00 TVR TVR Cluj-Napoca 11.00 TVR Info 11.05 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 14.00 Concertele Golden Brau 15.00 Pro Patria 16.00 Video-disc folcloric 16.30 Serial. O familie ciudată 17.00 TVR Info 17.10 Voie bună la TVR, cu Golden Brau 18.00 TVR Info 18.05 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Camera misterelor 20.00 Serial: În lumea bărbaților 20.30 Impact 21.00 În compania vedetelor 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Videoteca de aur 24.10 Turul ciclist al Franței 24.20 Eveniment: Festivalul Internațional de Dans, Constanța, 1999.

6.00 Matinal Național 8.30 Matineu de vacanță 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 TVR Info 11.05 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 TVR Info 13.10 Serial. Santa Barbara 14.00 Serial. Lumea bărbaților 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 Conviețuiri 16.00 Vatra cîntecelor noastre 16.30 Vatra cîntecelor noastre 16.30 Serial. O familie ciudată 17.00 TVR Info 17.10 Voie bună la TVR 17.55 Rezultatele tragerilor Super Loto 5/40 și Expres 18.00 TVR Info 18.05 Corect 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Camera misterelor 20.00 Serial. Miracole 21.00 Reflecții rutiere 21.15 Cu ochii-n patru 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Desprinderea de Boston 24.00 Pariul Trio 24.05 Șlagăre simfonice ale secolului XX 24.35 Turul ciclist al Franței.

6.00 Matinal Național 8.30 Matineu de vacanță 10.00 TVR Cluj-Napoca 11.00 TVR Info 12.00 TVR Timișoara 13.00 TVR Info 11.10 Serial. Santa Barbara 14.00 TVR Craiova 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 De la lume adunate... 16.30 Serial. O familie ciudată 17.00 TVR Info 17.10 Voie bună la TVR 18.10 TVR Info 18.05 Corect! Prezintă Cosmin Ionescu 18.10 Serial. Sunset Beach 19.00 Jurnal 19.45 Camera misterelor 20.00 Film. Din dragoste sau din prietenie 21.40 Călător în Țara Eclipsei 22.10 Jurnalul de noapte 22.25 Concertele Golden Brau 24.25 Turul ciclist al Franței 24.35 Cinematograful de noapte. Pielea.

6.00 Matinal național 7.30 Desene animate 8.00 TVR Info 8.05 Serial. Povești de adormit copii 8.30 Film. Marea cruciadă 10.00 Întîlnirea de simbătă 12.00 Campionatele Naționale de Box 13.00 TVR Info 13.10 Care-ul cu... 5 ași. 16.20 Lumea de mine 17.20 Săptămîna sportivă 17.35 Serial. Aproape perfect 18.00 Telescopia 19.00 Jurnal. 19.30 Serial. Farmece 20.20 Vedere în concert 22.00 TVR Info 22.05 Film. Sacul și peticul. 24.30 Turul ciclist al Franței 24.40 Rock Pop Bazar.

6.00 Lumină din lumină 7.00 Desene animate 8.00 TVR Info 8.05 Kiki Riki Miki. Magazin pentru copii 10.00 Viața satului 12.00 Tezaur folcloric 13.00 TVR Info 13.10 E șansa ta! 15.45 Serial. Mistere și minuni 16.30 Super Gol Show 17.15 Duminica sportivă 17.30 Serial. Aproape perfect 18.00 Serial. Mireasa cerșetoare 18.50 Tragerile Loto Special 19.00 Jurnal 19.30 Șapte zile în România 20.00 Film. Multumesc pentru tot! 21.30 Serial. Vizitator 22.15 TVR Info 22.20 Pariul Trio 22.25 Dintre sute de catarge 24.25 Sport.

Vineri, 9 iulie

Simbătă, 10 iulie

Duminică, 11 iulie

Luni, 12 iulie

Marți, 13 iulie

Miercuri, 14 iulie

Joi, 15 iulie

ÎN LIMBA MATERNĂ – emisiune radiofonică în limba română

12 IULIE, Luni (redactor: Anamaria Brad)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

13 IULIE, Marți (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Oameni celebri români – serial 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

14 IULIE, Miercuri (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avangarda „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

15 IULIE, Joi (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Magazinul „Lumea femeilor” (Din cuprins: Cum trăiesc femeile din Iași, Tîrgu-Mureș și Cluj?; Femei celebre; Staturile medicului de la dr. Maria Rujă) 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămânii 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

16 IULIE, Vineri (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 „Oameni care au fost...” – muzică, artă, literatură – serialul Elenei Munteanu 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.45 Revista presei „Foaia românească” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

17 IULIE, Sâmbătă (redactor: Anamaria Brad)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 „Party Time” – emisiune muzicală pentru tineret 15.00 „Pe undele Europei” – emisiune euroregională realizată de studiourile de radio din Timișoara și Seghedin 15.58 Încheiere.

18 IULIE, Duminică (redactor: Anamaria Brad)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.00 Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.00 „Lumea femeilor” – reluarea magazinului de joi 15.30 Retrospectiva evenimentelor politice ale săptămânii – program preluat de la Radio Budapesta 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești. Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale. Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru 14 iulie 1999 (MTV1 ora 13.50) 5 iulie (MTV2 ora 17.25) reluare Programul prevăzut al săptămânii viitoare

La începutul programului românesc televizat v-am informa telespectatorii despre hotărârea recentă a consiliului orașului Aletea, privind susținerea școlii românești din loc. La Chitighaz s-a desfășurat tabăra de dansuri populare, organizată de soții Buha. Acesta va fi al doilea subiect al programului. În curând se va da în folosință noul internat de lângă liceul românesc. Reportajul nostru a fost realizat la sfârșitul lucrărilor de construcție.

Realizator: Tiberiu Boca

FM 92,1 STEREO RADIO VOCEA

EVANGHELIEI ORADEA

5.00–5.30 Actualități BBC 5.30–7.00 Bună dimineața 7.00–7.20 Știri locale 7.30–8.30 Muzică și meditații biblice 8.30–9.30 Predică 9.30–11.00 Lecturi biblice, știri, mesaje creștine și muzică 11.00–12.00 Divina armonie 12.00–13.00 Răspundem ascultătorilor 13.00–13.30 Actualități BBC 13.30–15.00 Lecturi biblice, meditații biblice, muzică 15.00–16.00 Știri, mesaje creștine, muzică 16.00–17.00 Știri, mesaje creștine, muzică 17.00–17.45 Actualități BBC 17.45–18.00 Anunțuri și reclame 18.00–18.45 Reluare: Predică 18.45–19.10 Emisiune pentru copii 19.10–19.30 Muzică 19.30–20.00 Cu brațele deschise 20.00–20.30 Actualități BBC 20.30–21.00 Cartea pe unde radio 21.00–22.00 Emisiune de viață spirituală 22.00–23.00 Predică 23.00–5.00 Nocturna R.V.E. (muzică, meditații biblice, mesaje creștine, lecturi biblice)

RADIO VOCEA EVANGHELIEI PENTRU EUROPA
SW 49 m, zilnic 18.00–18.45
MW 1395 kHz, luni, marți 21.15–21.30

Recorduri ♦ Recorduri

Americanul Glen Woodrich deține recordul absolut la stat cățarat într-un copac. Performanța de 182 de zile și 2 minute a realizat-o într-un copac din parcul de distracții din Norwalk, California.

Dick Brown din Marea Britanie a realizat extraordinara performanță de a parcurge 269 km în trei zile, fiind îmbrăcat într-o armură completă ce cântărea 51 kg.

Dinții cei mai puternici din lume îi aparțin lui John Masis din Belgia, ridicând cu dinții o greutate de 233 kg la 15 cm de sol. Tot dinșul, la Los Angeles, în 1979, a împiedicat un elicopter să decoleze, reținându-l cu dinții.

Caroline Webb din Australia, Judy Hall din S.U.A. și Robert Grab din Canada, pot scrie de la dreapta la stînga, pe dos, în oglindă, cu ochii închiși, cu ambele mâini. Cei trei pot scrie și cu picioarele...

Recordul de viteză este deținut de musca cephomya. Ea zboară cu o viteză de 1300 km/oră.

Unghia cea mai lungă măsurată vreodată atingea 64,7 cm. A fost lăsată să crească 13 ani, iar posesorul ei era Roms H Sherma, New Delhi, India.

De la Moscova la New York cu trenul!

Într-un viitor nu prea îndepărtat, va exista posibilitatea unei călătorii cu trenul de la Moscova la New York și retur. Acest tren ar urma să parcurgă 30 de mii de kilometri în câteva săptămîni. Proiectul prevede traversarea strîmtoarei Bering care desparte cele două continente și a fost avansat de partea rusă. „Realizarea acestui deziderat este posibilă dacă și americanii vor fi de acord și vor contribui la realizarea lui”, a afirmat Leonid Kudoiarov, consultant specialist al unui consorțiu rus care a studiat planurile respective. Pentru a trece dintr-un continent (Asia) în celălalt (America de Nord), ar urma să se construiască trenuri și vagoane speciale cuprinzînd compartimente dotate cu tot confortul modern corespunzător unui voiaj prelungit. Cea mai dificilă problemă a constituie realizarea unui tunel submarin în lungime de 100 de kilometri care ar porni din Capul Uele din peninsula Cuki și s-ar termina la Seward (Alaska).

Foto: Ana Radici Repiský

SCAI – CÎT-UN OM

MICA PUBLICITATE

Există în Giula un loc unde se poate minca ieftin și bine?
DA! la

**Restaurantul
„Carul cu bere”
(Sörpince)**

din Giula, Piața Kossuth nr. 2.

- *Preparate ale bucătăriei tradiționale maghiare și românești*
- *Mese festive*
- *Sărbătorirea unor evenimente de familie*
- *Întîlniri ale oamenilor de afaceri*

Informații la telefon:
66/362-382

Atenție, filatelii!
VÎNZARE – CUMPĂRARE de mărci poștale, serii și colecții complete!
ESTIMARE – ATESTARE de colecții și unicate!
Pe adresa:
EXKLUSIV-PHILATELIA Kft.
H-5700 GYULA
Tiborc u. 18.
Tel./fax: 463-341

Vînd tehnologie completă cu rețetă de vînzare pentru fabricat paste făinoase. Capacitate între 80-140 kg/oră. Tel: 06-30/92-55-583.

**Magazinul Nyisztor
din centrul comunei
Micherechi**

Vă așteaptă cu un sortiment bogat de produse alimentare la prețuri accesibile. Tot aici se pot procura folii din polietilenă și material plastic la prețuri convenabile.

Așteptăm cumpărătorii noștri la adresa:
Micherechi, str. Kossuth nr. 105.
Tel.: (66) 375-038

ÎN 60 DE SECUNDE

Încercați în timp de 60 de secunde să aflați cîți trifoi cu patru foi se află în acest desen

DOI TRIFOI

UMOR

Băiatul se întoarce de la școală cu căciula cea nouă, ruptă și murdară de noroi.

■ Ce s-a întîmplat cu căciula ta? Îl întrebă maica-sa.

■ Băieții au jucat fotbal cu ea.

■ Și tu unde erai?

■ În poartă!